

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

الموجز فی اصول الفقه

نسخ الوجوب

جلسه ۱۶

استاد وافی

نسخ الوجوب

- اگر وجوب نسخ شده باشد، آیا جواز باقی است یا خیر؟
مثال: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةٌ... (مجادله ۱۲) که در این آیه، دادن صدقه واجب شده ولی در آیه بعد، این وجوب نسخ می شود
نظر اول: جواز باقی است (نظر علامه در تهذیب)
نظر دوم: دلالتی بر جواز ندارد، بلکه به حکم قبل از وجوب برمی گردد (نظر صاحب معالم)
استدلال نظر اول:

- منسوخ، زمانی که دلالت بر وجوب داشت، به سه امر دلالت می کرد:
۱- تقدیم صدقه جایز بوده ۲- صدقه دادن رجحان داشته ۳- صدقه دادن لازم بوده
و بعد از نسخ، فقط الزام رفع می شود، اما رجحان و جواز باقی هستند
جواب: مدلول امر فقط بعث است و با نسخ، بعث دفع می شود و جواز و رجحانی باقی نمی ماند

الأمر بالأمر بالفعل، أمر بذلك الفعل

- مثال: مولی فردی را امر می کند تا فرد دیگری را به فعلی امر کند
مثل امر امام صادق علیه السلام، که والدین را امر می کند که فرزندان خود را در ۷ سالگی امر به نماز کنید.

محل نزاع: آیا امر امام، فقط به والدین تعلق می گیرد یا به فرزندان هم سرایت می کند؟

مرکز مجربان امام صادق علیه السلام

در این نزاع دو اثر مترتب است:

۱- شرعیت یا عدم شرعیت عبادات صبیان:

اگر فرزندان فقط مامور از جانب والدین باشند: عباداتشان تمرینی است نه شرعی

ImamSadiq.tv اگر فرزندان مامور از جانب امام (شارع) باشند: عباداتشان شرعی است ImamSadiq.tv

۲- صحت و لزوم بیع:

مثال: پدری پسر بزرگ را امر می کند تا پسر کوچک را امر به فروش چیزی کند ولی پسر بزرگ این امر را فراموش می کند و پسر کوچک از طریق دیگری ملتفت به امر پدر می شود و بیع را انجام می دهد.

اگر بگوییم، امر به امر به فعلی، امر به نفس فعل است: بیع صحیح و لازم است (نظر مصنف)

اگر بگوییم، امر به امر به فعلی، امر به نفس فعل نیست: بیع فضولی و غیر لازم است.

ImamSadiq.tv ImamSadiq.tv ImamSadiq.tv

الأمر بالشیء بعد الأمر به

اگر مولی امری کرد و قبل از امتثال، مجدداً امر را تکرار کرد، آیا امر دوم دلالت بر تاکید دارد یا

تأسیس امر جدید؟

مسئله ۴ صورت دارد:

در دو صورت اول، دلالت بر تأسیس دارد (و محل نزاع نیست):

ImamSadiq.tv ۱- امر دوم قیدی دارد که دلالت بر تعدد و کثرت دارد: نماز بخوان - نماز دیگری بخوان ImamSadiq.tv

۲- برای هر امری سبب خاصی ذکر شود: اگر خوابیدی وضو بگیر - اگر میتی را مسح کردی

وضو بگیر.

صورت های زیر محل نزاع است:

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

۳- فقط برای یکی از امرها سبب ذکر شود: وضو بگیر - اگر خوابیدی وضو بگیر

۴- هیچ سببی ذکر نشود: وضو بگیر - وضو بگیر

✓ در دو صورت اخیر، قول به اجمال اولی است، یعنی امر دوم نه ظهور در تاکید دارد نه

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv ظهور در تاسیس

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv